

вартості буде істотно залежати від інвестиційних пакетів у нові інноваційні підприємства та наукові дослідження.

Література

1. Статистичний збірник «Регіони України» 2020. Частина II. [In Ukrainian: Statistical Publication «Regions of Ukraine» 2020. Part II] URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ2_u.htm
2. Статистичний збірник «Валовий регіональний продукт» URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/03/Arch_vrp.htm
3. Виробництво та розподіл валового внутрішнього продукту за видами економічної діяльності URL: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2008/vvp/vvp_ric/arh_vtr_u.htm

Єгор Соломаний

студент магістерського рівня 1 року навчання

освітньої програми Бізнес-економіка

Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК УКРАЇНИ: ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ

Постановка проблеми. На сьогодні процес глобалізації є однією з найактуальніших проблем, так як активно впливає на стан та розвиток перш за все економіки будь-якої країни. Все більш гострим стає питання розвитку країн з перехідною економікою та тих, що розвиваються, бо негативні наслідки глобалізації на них відбиваються найбільше та найболючіше. Вивчення впливу процесу глобалізації на Україну та українців має важливе теоретичне і практичне значення оскільки ставить економіку нашої країни в нові умови та змінює вектор її розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання та оцінка процесів глобалізації розглядаються у працях таких вітчизняних науковців як , Р. Войтович, Я. Косик, О. Чигрин, В. Кулішов, Н. Тарханова, А. Філіпенко, М. Солоха та інші. Але у період пандемії коронавірусу деякі питання глобалізації отримали нові відтінки, які потребують подальшого вивчення.

Метою дослідження є аналіз впливу процесів глобалізації на стан економіки України та інші сфери життя українців, всебічний розгляд нових можливостей та негативних наслідків.

Викладення основного матеріалу. Термін глобалізація з'явився декілька сотень років тому, але його активне використання почалося лише наприкінці 20 століття. На сьогодні глобалізація – це незворотний, об'єктивний та, у деякій мірі, необхідний процес всесвітньої

економічної, політичної, соціальної, культурної та релігійної інтеграції та уніфікації. Доволі часто під терміном глобалізація розумують саме економічну глобалізацію, забуваючи, що крім економічної складової, глобалізація має політичну, культурну та соціальну складові [4].

Не зважаючи на той факт, що глобалізація призводить не тільки до позитивних, але і до негативних наслідків, на сьогодні практично усі країни світу включені у глобалізаційні процеси у той чи іншій мірі, і Україна не є виключенням. У рейтингу індексу рівня глобалізації країн світу (KOF Index of Globalization) Україна у 2021 році посіла 44 місце з показником 73,93%. У попередньому, 2020 році Україна також займала 44 місце у цьому рейтингу, але показник складав 74,95%. Індекс рівня глобалізації країни позиціонується як комбінований показник, який дозволяє оцінити масштаб інтеграції тієї чи іншої країни у світовий простір та порівняти різні країни щодо його компонентів. Для визначення індексу рівня глобалізації усі країни, оцінюються за 24 показниками, як об'єднані у три основні групи: економічна глобалізація, соціальна та політична глобалізація. Індекс рівня глобалізації розраховується як сума складових з вагомими коефіцієнтами 36%, 39% та 25% відповідно. Тобто соціальна глобалізація є ключовою складовою даного індексу. Перше місце у рейтингу глобалізації у 2021 році займали Нідерланди, а у 2020 році Швейцарія. При цьому рівень глобалізації цих країн постійно перевищував 90% [5].

Необхідно відмітити, що найбільший вплив глобалізація здійснює саме на економіку України. При цьому цей вплив несе як позитивні, так і негативні наслідки. значна кількість політиків та вчених стверджують, що одним з позитивних наслідків глобалізації для України є зростання обсягів прямих іноземних інвестицій у нашу країну. Розглянемо, чи це правда. Залишки прямих іноземних інвестицій в Україну станом на кінець 2020 року склали 52091,4 млн. дол. США, в тому разі залишки боргових інструментів склали 14491 млн. дол. США. (рис.1.).

З даних рисунку 1 наочно видно, що за період з 2015 року по 2020 рік залишки прямих іноземних інвестицій збільшилися лише на 6082 млн. дол. США або на 13,2%. При цьому зростання загального обсягу прямих іноземних інвестицій відбувалося в основному за рахунок зростання боргових інструментів на 4043,6 млн. дол. США або на 38,7%. Інструменти участі в капіталі за останні 6 років збільшилися лише на 2038,4 млн. дол. США або на 5,73%.

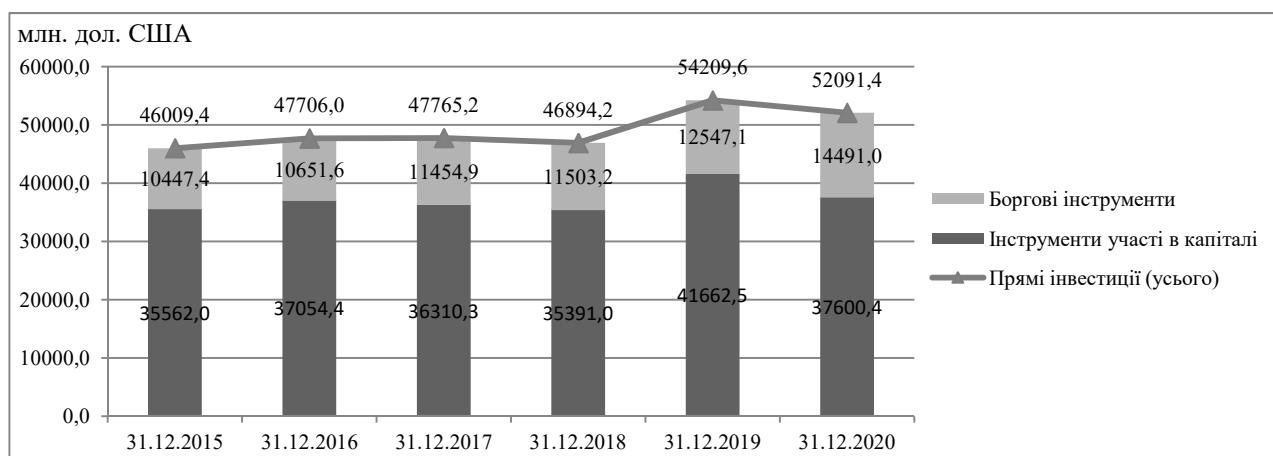

Рис.1. Динаміка залишків прямих іноземних інвестицій за 2015-2020 роки, млн. дол.[3]

Отже з даних рисунку 1 видно, що значного позитивного впливу на зміни у обсягах прямих іноземних інвестицій в Україну глобалізація не здійснює. Зростанню ж розміру іноземних інвестицій в Україну більш сприяє покращення інвестиційного клімату в Україні. про що свідчить покращення місця України у Рейтингу інвестиційної привабливості Doing Business.

Україна з'явилася у рейтингу інвестиційної привабливості Doing Business у 2012 році на 152 позиції. У 2020 році у порівнянні з 2019 роком Україна піднялася на 7 сходинок у рейтингу інвестиційної привабливості Світового банку Doing Business – до 64 місця з-поміж 190 країн світу. Світовий банк визнав Україну другою країною за темпами та масштабами покращення ділового клімату за останні 10 років (рис. 2).

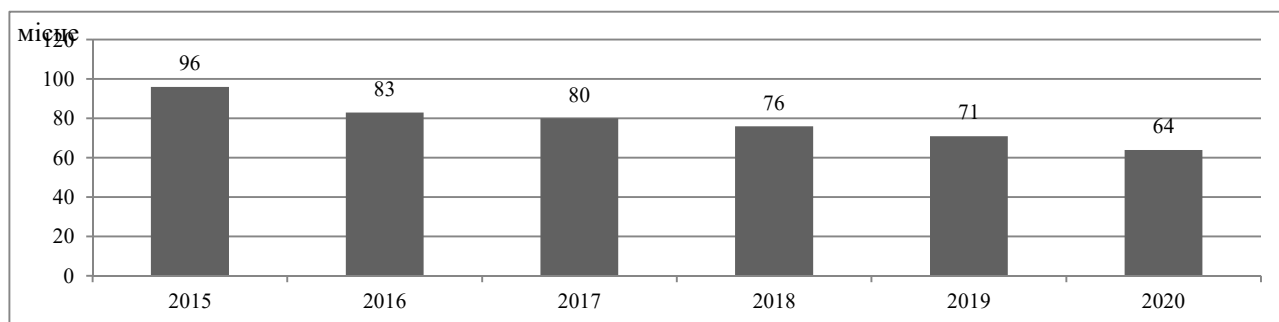

Рис. 2 Динаміка місця України у рейтингу інвестиційної привабливості Doing Business за 2015-2020 роки [1]

З даних рисунку 2 видно, що позиція України у рейтингу інвестиційної привабливості Doing Business за 2015-2020 роки незмінно зростає, але різними темпами. До 2016 року Україна мала значне зростання, але потім темпи знижувалися.

Рейтинг інвестиційної привабливості Doing Business складається за підсумками комплексного дослідження стану реформ в кожній країні за 10 ключовими індикаторами, які використовуються для аналізу економічних результатів і виявлення успішних реформ і оцінки їх ефективності: «вирішення питання неплатоспроможності», «створення підприємств», «отримання дозволів на будівництво», «підключення до системи електропостачання», «реєстрація власності», «отримання кредитів», «захист міноритарних акціонерів», «оподаткування», «міжнародна торгівля», «забезпечення виконання контрактів». Індекс інвестиційної привабливості Doing Business є важливим маркером для інвесторів при ухваленні рішення про інвестиції в ту чи іншу країну світу».

Глобальний показник сприятливості умов ведення бізнесу в Україні у 2020 році складав 70,2%, що вище показника 2019 року на 1,1%. Це означає, що Україна наразі на 29,8% нижче передової практики, встановленої з урахуванням результатів усіх 190 країн-учасниць рейтингу інвестиційної привабливості. За напрямом «врегулювання питання щодо неплатоспроможності» Україна взагалі відстає від передової практики на 68,3% [1].

Глобалізація досить сильно впливає на міжнародну торгівлю, але позитивні наслідки глобалізації міжнародної торгівлі відчувають тільки ті країни, які мають

конкурентоспроможну продукцію. Якщо країна не має конкурентоспроможної продукції, то глобалізація призводить до посилення залежності країни від імпорту. Україна у 2021 році порівнянні з 2020 роком значно збільшила експорт товарів, а саме на 38,4% (рис.3).

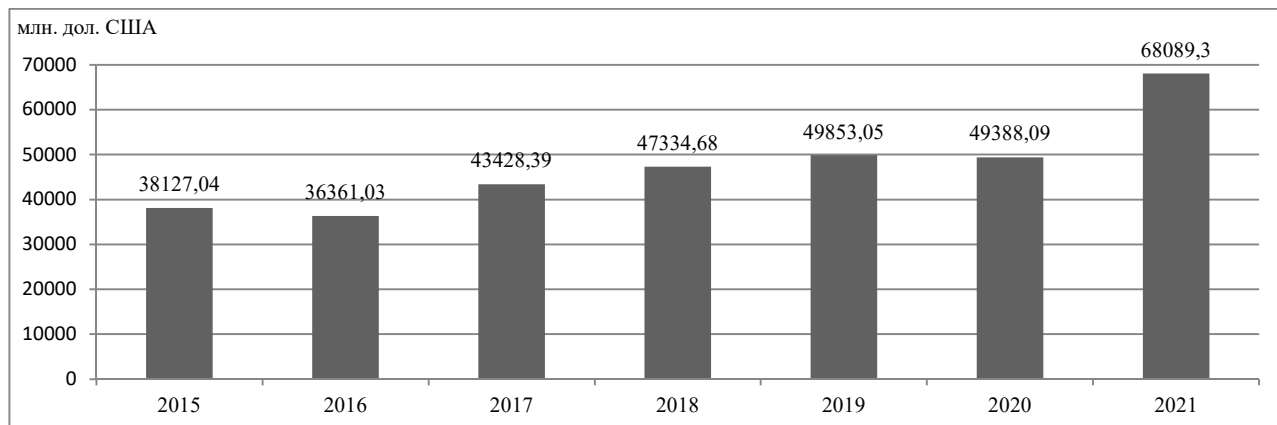

Рис.3. Динаміка обсягу експорту товарів з України за 2015-2020 роки, млн. дол. США [6]

З даних рисунку 3 видно, що за період з 2015 року по 2021 рік обсяг експорту українських товарів збільшився на 29962,26 млн. дол. США або на 80,75%. Але при цьому зростання експорту товарів відбувалося за рахунок збільшення експорту пшениці та інших зернових культур, а також зростання експорту рослинної олії. Одночасно скоротилися обсяги експорту заліза та сталі, а також машин та механічних приладів. Тобто внаслідок глобалізації Україна поступово перетворюється з промислово розвиненої країни на сільськогосподарську країну, що не може не викликати стурбування.

Досить позитивний прояв має культурна глобалізація, яка призвела до збільшення доступності загальнокультурних цінностей та культурної консолідації. Проявом позитивних наслідків в культурній сфері є те, що громадяни України можуть без проблем дивитись закордонні фільми та слухати пісні закордонних співаків, читати книги іноземних письменників. Також внаслідок глобалізації українці можуть знайти та використати інформацію, яка стосується різноманітних сфер діяльності інших країн [2,с.23].

Позитивним проявом глобалізації є також можливість українцям подорожувати та працювати у інших країнах світу. Але одночасно можливість отримання українцями роботи за кордоном призводить до досить негативних наслідків для економіки України, внаслідок того, що відбувається значний калькований робочої сили з нашої країни. Звичайно люди повинні мати можливість отримувати за свою працю достойну заробітну плату, але досить погано, що це відбувається не в Україні. Крім того, в останні роки спостерігається значна хвиля еміграції з України. Звичайно причиною всього цього є не тільки процес глобалізації, але і низький рівень розвитку економіки нашої країни, високий рівень безробіття, низька оплата праці, військовий конфлікт на Сході країни.

Також до позитивних проявів глобалізації можна віднести можливість користування науково-технічними дослідженнями розвинутих країн світу, спільні розробки в інформаційній сфері, користування іноземними медичними технологіями та ліками. [2,с.23]. Навіть інтернет з'явився в Україні тільки завдяки глобалізації.

Глобалізація допомагає вирішувати глобальні екологічні проблеми, захищає суспільство від глобальних загроз різного характеру, які непереборні для кожної окремої держави. Отримання Україною вакцини від коронавірусу також відбулося завдяки глобалізації.

Але при цьому, глобалізація має і ряд негативних наслідків для нашої країни, деякі з яких ми вже розкрили вище. Так глобалізація призводить до зростання розриву в рівнях соціально-економічного розвитку між Україною та розвинутими країнами світу. Як наслідок незадоволення населення рівнем життя і масова еміграція.

Також глобалізаційні процеси призводять до зростання бідності та безробіття, та деградації довкілля. Міжнародні ТНК, які функціонують на території нашої країни не турбуються про подальшу якість українських земель, повітря, нещадно вирубають ліса. Глобалізаційні процеси призводять до політичного та економічного послаблення України. Вже сьогодні деякі політики вважають не вважають Україну політично незалежною країною.

Також конфлікт між вимогами глобалізації та соціально-культурними і економічними традиціями нашої держави. Так українцям нав'язуються деякі загальноєвропейські та світові цінності, які повністю не відповідають українському укладу життя, наприклад одностатеві шлюби, які неприємні для віруючих українців. Крім того відбувається нав'язування українській молодіжі запобіжної культури, відриваючи таким чином молодих українців від свого «коріння».

Висновки. Отже провівши дослідження можна констатувати, що процес глобалізації набуває все більшого поширення у світі і Україна вже досить сильно залучена у нього. Але при цьому даний процес має як позитивні так значні негативні наслідки для нашої країни, причому в економічному плані, можна стверджувати, що негативні наслідки переважають над позитивними. Так внаслідок глобалізації, Україна поступово, але безповоротно перетворюється у аграрну країну, зростає рівень безробіття, значна кількість українців працює за кордоном або взагалі емігрує з України. При цьому іноземні інвестиції практично не зростають, а експорт продукції збільшується за рахунок продажу пшениці та олії.

Соціальна та культурна глобалізація звичайно має свої позитивні наслідки. Вона надавала українцям доступ до культурних та науково-технічних досягнень світу.

Так як процес економічної глобалізації не зупинити, українська влада повинна негайно розробити та впровадити комплекс заходів, щоб захистити українську економіку від негативного впливу глобалізаційних процесів.

Література

1. Аналітичний огляд «Місце України у рейтингу Світового банку «Doing Business». URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9cd60d26-fa44-481c-bb2a-1b28c713081f&title=AnalitichniiOgliadmis tseUkrainiUReitinguSvitovogoBankudoingBusiness>
2. Бобир Н.В. Глобалізація для України- нові можливості чи потенційні загрози. / Н.В. Бобир // Економічні студії. 2018. №2 (20). С. 21-24
3. Операції за інструментами прямих інвестицій за регіонами, країнами світу та видами економічної діяльності. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external/data-sector-external#5>

4. Харкевич Т. Глобалізація в Україні: позитивні та негативні наслідки. URL: <http://universe.zp.ua/?p=26123>

5. KOF Globalisation Index. URL: <https://kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/indicators/kof-globalisation-index.html>

6. List of products exported by Ukraine Metadata. URL: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7c804%7c%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1%7c1

Олександр Стрижак,

с.н.с./доктор технічних наук

ДП Академія фінансового управління

Олександр Любіч

ДП Академія фінансового управління

ІНТЕРАКТИВНІ БАЗИ ЗНАНЬ, ЯК СИСТЕМНІ СКЛАДОВІ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Цифрова економіка реалізується на засадах активного використання сучасних інформаційних технологій. Одним із головних напрямком їх застосування є трансформація усіх активів, які можуть використовувати усі учасники фінансово-економічної діяльності у цифрові формати. А це визначає певну проблему щодо організації цих активів в залежності від їх призначення. До складу таких активів належать й нормативні наративи, які регулюють весь спектр послуг в фінансово-економічній сфері. Досягнення учасників цієї діяльності до необхідного рівня компетентності потребує реалізації певних цифрових сервісів, які забезпечать їх інформаційний супровід [1].

Надати високоякісний інформаційний супровід усім суб'єктам фінансово-економічної діяльності можливо на засадах використання сервісів інтерактивних баз знань. Вказані бази знань забезпечують системологічне відображення необхідної інформації, яка потрібна у певному стані конкретному суб'єкту господарської діяльності. Й сервіси таких баз знань повинні оперувати конкретними описами, процедурами, нормами тощо, що регламентують таку діяльність [1, 2].

Довільна база знань являє собою певну сукупність системологічно організованої інформації про реальні об'єкти, процес, події або явища та факти тощо. Тобто певним чином це досить складна модель, яка є деяким образом відображає свідомість людини. У неї накопичується релевантна і актуальна інформація над якою визначаються різноманітні системи пошуку інформації і ретельно пророблені структури і формати знань.

Однією із головних характеристик баз знань є категорія консолідованості різноманітних її системологічних складових. Вона визначає рівень їх взаємовідносин від